

Medlemsblad for

Skien Historielag

Stiftet 19. mai 1932

Nr. 1

2018

Referat fra årsmøtet 23. januar 2018

Årsmøtet ble avholdt i lokalene til Hauges Minde i Skien. 62 medlemmer var tilstede – alle med stemmerett. Leder Per Forsberg ønsket velkommen til årsmøtet. Finn Erik Karlsen ble valgt til møteleder og Inge Bjørbæk til referent. Innkalling og dagsorden – **enstemmig godkjent.**

Årsberetning: Ingrid Sørbøe leste opp styrets forslag til årsberetning. I tillegg til årsberetningen ble det opplyst at Åse Bohman Larsen hadde donert 16 bind av Norges Historie til Skien Historielag.

Ellen Schjervig etterlyste utsendelse av årsmøtedokumentene før årsmøtet. Dette ble notert – og vil bli rettet på til neste årsmøte. Ingen flere kommentarer til årsberetningen. **Årsberetning enstemmig godkjent**

Regnskap: Per A. Svenkesen presenterte regnskapet og leste opp revisjonsberetningen. Skien Historielag har en god og ryddig økonomi. Sum eiendeler pr. 31/12-17 er på kr. 728.330,-. **Regnskapet enstemmig godkjent.**

Fastsettelse av kontingent: Per A. Svenkesen presenterte styrets forslag til medlemskontingent for 2018. Enkeltmedlem kr. 250,- - familie kr. 400,-. **Medlemskontingenten ble enstemmig godkjent.**

Innkommne forslag: Ingen forslag var innkommet fra våre medlemmer. Inge Bjørbæk presenterte **styrets forslag** til nye vedtekter for Skien Historielag. Det som i hovedsak er nytt, er oppnevning av komiteer med rapporteringsplikt til styret. Hensikten med dette er å sikre en lik styringsplattform og holde fokus på viktige arbeidsområder fremover. Nye vedtekter blir trykket opp og sendt våre medlemmer. **Vedtektene enstemmig godkjent.**

Valg: Valgkomiteens innstilling:

Leder valgt for 1 år	- Per Forsberg
Styremedlemmer valg for 2 år	- Per A. Svenkesen – Inger Lise Gundersen - Inge Bjørbæk
Styremedlemmer ikke på valg	- Ingrid Sørbøe - Per Sondresen
Varamedlemmer valgt for 1 år	- Bjørn Ivar Olsen - Arne Kristian Sneltvedt
Revisor valgt for 1 år	- Hans Petter Gonsholt - Arne Lundseth
Valgkomite	- Eva Kise(2år) - Inge Apneseth (1år - Ragnar Holtskog(1år)

Valgene enstemmig godkjent.

Brit Amlie og Thor Wøhlner Gundersen gikk ut av styret. Per Forsberg overrakte blomster og takket av for årsmøtet.

Etter årsmøtet var det åpent medlemsmøte som startet med snitter, kaffe og hyggelig prat rundt bordene.

Til tross for håpløse værforhold - møtte 76 personer opp for å høre Thorbjørn Wahlstrøm holde et foredrag med utgangspunkt i hans nye bok om «Gjerpensdalen», utgitt høsten 2017. Et glimrende foredrag om et flott jordbruk- og turområde tett inn på sentrum av Skien.

Per Forsberg takket for fremmøte og ønsket alle velkomne på neste åpne medlemsmøte tirsdag 27. februar.

Våre lokaler - 2. etg. på Marenstro

Brannveten på Geitebuvarden

Geitebuvarden 525 moh – strategisk topp i Skiens Vestmark.

I årene før tusenårsskiftet hadde turfolk lenge observert forfallet på den gamle trekonstruksjonen på toppen av Geitebuvarden nord i Vestmarka. Noen hadde prøvd å klatre opp på den - andre hadde brukt de løsrevne stokkene til turbål. Men det var en som oftere enn de fleste fant veien opp til varden og var bekymret for forfallet. Sonja Mastdalen, som hadde vokst opp i nærområdet, hadde gjennom barndom og ungdom hatt utallige turer til varden. Som styremedlem i Skien Historielag, oppfordret hun laget til å engasjere seg i en eventuell reparasjon av varden. Hun viste til bildemateriale og annen dokumentasjon hvordan den en gang hadde sett ut. Laget tente på ideen, og de tok kontakt med grunneieren Løvenskiold-Fossum, som viste stor imøtekommenhet. Snart var arbeidet i gang. Turistforeningen som hadde ansvar for vedlikehold av stiene i området, ble også med i tillegg til fylkesmannens landbruksavdeling som bidro økonomisk. Slanke furuer ble felt nede ved Valebøveien og fraktet til topps av helikopterskolen, som var stasjonert på Geiteryggen. Tretten lass måtte til, men da var det bare å sette i gang for de tre arbeiderne fra Løvenskiold. Noe av kjernen i varden ble beholdt. Med plattform og rekkverk på toppen, sto den flotte nye brannveten ferdig sent i november 2001. Innvielsen fant sted neste vår med fellestur til topps, og en plakett med navnene på de involverte ble festet til byggverket. Og selvsagt ble det holdt taler. Det var mange som ikke kjente bakgrunnen for den gamle trevarden, og det var den historien som måtte fortelles. Så da turfolket hadde samlet seg på toppen og nøt nistepakken, holdt Skien Historielags representant en tale som tok for seg den historiske bakgrunnen for byggverket. Her har vi kortversjonen:

- ”Mange av dere har nok vært her oppe utallige ganger tidligere, og noen har kanskje undret seg over hva denne trekonstruksjonen skulle tjene til. Vi må faktisk så langt tilbake i tid som til Håkon Adelsteinsfostres dager, den kongen vi kalte for Håkon den gode. Det var under hans regjeringstid at det ble påbudt å reise væter eller varder på de høyeste fjelltoppene. Disse ble oppført ikke lenger fra hverandre enn at en kunne se fra den ene til den andre. Når de ble tent, var det et varsel om at fienden var i anmarsj. Ifølge Snorre tok det bare syv netter fra hærbudet nådde fra syd til nord i landet. Kongen bestemte videre at hver fri mann skulle eie til landets forsvar skjold, spyd, sverd eller øks. Landet ble delt i skipreider så langt som laksen gikk opp i elvene. Hvert skipreide skulle utruste og bemanne et skip. Det var 310

slike i landet vårt, og Holla som Geitebuvarden tilhørte inntil våre dager, lå inn under Volufors (Ulefoss) skipreide. Når varden brant og hærpil var mottatt, hadde man å møte utrustet ved skipet sitt innen 5 dager. Skipet var på 20 eller 25 tofter. Ved hver tofte var det to leidingsmenn med 20 tylfte piler og en bue. Bøndene i skipreidet var pliktig til å utruste skipet sitt med mat for 2 måneder, og videre skulle de betale hver leidingsmann 1 øre sølv pr. måned i lønn. På Magnus Lagabøters tid var det 279 skipreider i landet, og sammen med signalvardene, som altså Holla hadde en av, nemlig Geitebuvarden, så var disse en del av landets forsvar. Skipreidene skal ikke ha omfattet innlandet, men distriktet omkring Norsjø. I gammel tid ser dette ut til å ha vært regnet til kystnære områder. Ved Norsjø var det i tillegg til Volufors også Lindheim skipreide. Disse utgjorde, sammen med Gjerpen og Bamble, skipreider deler av landets sjøforsvar.

Varden på Geitebufjell er visstnok blant de først bygde i landet. Det er altså mer enn 1000 år siden den første gang ble reist. Hele fjellet omkring er senere oppkalt etter den og heter i alminnelighet Geitebuvarden. Denne varden har nok mer enn en gang kalt Hollas våpenføre menn til å ruste seg til kamp. Når Geitebuvarden sist brant og deretter ble gjenreist er ikke godt å si, men det kan være meget lenge siden. Varden, som den sto der på 1930 tallet, var laget av store tunge stokker av malmen furu, de fleste er nå satt inn i den nye varden. Vardene var bemannet nokså konstant gjennom hundreder av år. Så sent som i 1813 ble det gitt beskjed til lensmennene fra fogden om å ha vardene klare. Den gang gjalt det ufreden mellom Sverige og Danmark, som resulterte i Kielerfreden hvor Danmark måtte avstå Norge til Sverige. Det måtte bygges hytte ved siden av for vaktmannskapene, og to mann skulle ha vakt ett døgn hver. På et gammelt bilde av Geitebuvarden kan det se ut som det var et lite krypinn i selve varden. Når farer truet, gjorde disse vardene tjeneste som telegraf, fordi vokterne signaliserte ved å stikke dem i brann. Med veldige ildsøyler som kunne ses på lang avstand, forkynte de fiendens ankomst. At Geitebuvarden har en suveren beliggenhet, med bort imot 360 graders rundskue i klarvær, kan enhver få bekreftet. Tidligere kunne en se ikke mindre enn 9 kirker herfra, nemlig Gjerpen, Porsgrunn, Eidanger, Solum, Odde, Mælum, Helgen, Holla og Romnes kirker. I Holla bygdebok fra 1925 undres forfatteren A.Nordstaa på om noe av tømmeret i varden har stått siden Håkon den godes tid. Men mer enn 1000 år er altså gått, og vi vet at varden i hvert fall ble reparert en gang på 1960-tallet. Men i de siste 20-25 årene har forfallet blitt stadig mer synlig, og når vi nå ser den flotte nye varden er vi takknemlige overfor alle som har jobbet for at dette skulle realiseres.”

I.S

Utsyn fra Geitebuvarden – nedenfor varden lå Geitebua, Mastdalen, Dilsdalen, Eik og Sandvika.

Søk www.skiensatlas.org for en reise i Skiens historie, geologi og biologi.

B

Returadresse:
Skien Historielag
Postboks 318
3701 Skien

Åpent medlemsmøte tirsdag 27. februar

Vi inviterer til åpent medlemsmøte kl. 18.30 på Hauges Minde i Skien.

Foredrag av Haavard T. Gjestland «**Historien om Hydros etablering på Herøya**». Gjestland vokste opp på Herøya i en Hydrofamilie. Han dro til NTHI i Trondhjem og ble bergingeniør. Etter studiene ble det 12 år ved forskningsinstitusjonen SINTEF - før han vendte tilbake til Porsgrunn og jobbet ved Hydros forskningscenter på Herøya i ca. 30 år. Nå er han pensjonist, og han har en brennende interesse for historie, særlig industrihistorie. Leder av Porsgrunn Historielag og styreleder for Stiftelsen Porsgrunns Museene.

Beverting og utlodning - medlemmer kr. 100,- / ikke medlemmer kr. 150,-.

Velkommen til en spennende og interessant kveld!

Arrangementer våren 2018

Åpent medlemsmøte tirsdag 20. mars på Hauges Minde kl. 18.30. Foredrag av Verdensarv-koordinator Øystein Haugan. Hør den spennende historien da UNESCO ga Rjukan og Notodden verdensarvstatus.

Åpent medlemsmøte tirsdag 24. april på Hauges Minde kl. 18.30. Foredrag av Alf Olav Larsen om geologien i Bamble og den geologiske historien i Langesundsfjorden.

Sommertur lørdag 26. mai til Marinemuseet i Horten.

Marinemuseet ligger på marinens gamle hovedbase Karljohansvern i Horten. Marinemuseet ble etablert i 1853 og er et av verdens eldste marinemuseer. Et fantastisk museum som viser sjøforsvarets historie frem til dags dato.

Innbydelse og nærmere beskrivelse av turen kommer senere.

Styret i 2018

Leder	Per Forsberg
Nestleder	Inge Bjørbæk
Sekretær	Ingrid Sørbøe
Foretningsfører	Per A. Svenkesen
Styremedlem	Per Sondresen
Styremedlem	Inger Lise Gundersen
Varamedlem	Bjørn I. Olsen
Varamedlem	Arne Kristian Sneltvedt

Foran fra venstre, Per Sondresen, Per A. Svenkesens, Per Forsberg, Ingrid Sørbøe
Bak fra venstre; Inge Bjørbæk, Inger Lise Gundersen, Bjørn I Olsen
Ikke tilstede: Arne Kristian Sneltvedt

Skien Historielag